

Elering AS

Komisjoni 24. novembri 2017. aasta määruse (EL) 2017/2196 (millega kehtestatakse elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskiri) artikli 36 lõike 1 kohane turupõhise tegevuse peatamise ja taastamise eeskiri ning artikli 39 lõike 1 kohane eeskiri tasakaalustamise bilansiselgituse kohta turupõhise tegevuse peatamisel

27. august 2020

Elering AS,

võttes arvesse, et

- (1) selle dokumendi koostas Elering AS (edaspidi: Elering), et töötada välja ettepanek komisjoni 24. novembri 2017. aasta määruse (EL) 2017/2196 (millega kehtestatakse elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskiri; edaspidi: määrus 2017/2196) artikli 36 lõike 1 kohase turupõhise tegevuse peatamise ja taastamise eeskirja vastuvõtmiseks ning ettepanek artikli 39 lõike 1 kohase eeskirja vastuvõtmiseks bilansiselgituse ning reguleerimisvõimsuse ja tasakaalustamise bilansiselgituse kohta turupõhise tegevuse peatamisel;
- (2) eeskirja vastuvõtmise ettepanekus arvestatakse üldiseid põhimõtteid ja eesmäärke, mis on sätestatud määruses 2017/2196 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määruses (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleses elektribanduses (edaspidi: määrus (EÜ) nr 714/2009). Määruse 2017/2196 eesmärk on sätestada tehniliste ja korralduslike meetmete ühtlustatud nõuded, et hoida ära juhtumi laienemine ja süvenemine riigi süsteemi sees ning takistada häiringu ja süsteemi kustumise levimist teistesse süsteemidesse, samuti ühtlustatud menetlused põhivõrguettevõtjatele häire- või tavaseisundi taastamiseks pärast häiringu või süsteemi kustumise levimist. Põhivõrguettevõtjad peaksid süsteemi hädaolukorra, kustumise ja taastamise ajal ühtlasi tagama energiatehingute jätkumise ning peatama turupõhised tegevused ja turuga kaasnevad protsessid üksnes viimase abinõuna. Kehtestada tuleks selged, objektiivsed ja ühtlustatud tingimused energiatehingute peatamiseks ja hilisemaks taastamiseks;
- (3) määruse 2017/2196 artikli 35 lõige 1 sätestab, et turupõhised tegevused võib ajutiselt peatada juhul, kui a) põhivõrguettevõtja ülekandesüsteem on kustunud; b) põhivõrguettevõtja on kasutanud kõiki turul kättesaadavaid võimalusi ja turupõhise tegevuse jätkamine hädaolukorras kahjustaks üht või mitut määruse (EL) 2017/1485 artikli 18 lõikes 3 osutatud tingimust; c) turupõhise tegevuse jätkamine vähendaks oluliselt võrgu tava- või häireseisundi taastamise tõhusust; d) põhivõrguettevõtjatele turupõhise tegevuse võimaldamiseks vajalikud vahendid ega sidevahendid ei ole kättesaadavad;
- (4) määruse 2017/2196 artikli 35 lõike 2 kohaselt võidakse turupõhise tegevusena peatada a) piirkonnaülese võimsuse tagamine võimsuse jaotamiseks vastavate pakkumispirkondade piiridel iga turuajahüki kohta, kui ülekandesüsteemis ei suudeta eeldatavalt taastada tava- või häireseisundit; b) reguleerimisteenuse osutaja poolne reguleerimisvõimsuse ja reguleerimisenergia pakkumine; c) bilansihalduripoolne tasakaalustatud saldo tagamine järgmise päeva turu ajavahemiku lõpus, kui see on tasakaalustamisega seotud tingimuste kohaselt nõutav; d) bilansihalduri saldost muudatuste tegemine; e) määruse (EL) 2017/1485 artikli 111 lõigetes 1 ja 2 osutatud kavade esitamine; f) muud asjaomased turupõhised toimingud, mille peatamist peetakse vajalikuks süsteemi talitluse säilitamiseks ja/või taastamiseks;
- (5) määruse 2017/2196 artikli 39 lõikes 1 kehtestatakse nõuded bilansiselgituse ning reguleerimisvõimsuse ja reguleerimisenergia bilansiselgituse eeskirjade kohta, mida kohaldatakse selliste bilansiperioodide suhtes, mille jooksul turupõhine tegevus oli peatatud, ning kooskõlas nende eeskirjadega a) tagatakse iga põhivõrguettevõtja ja sellise kolmanda isiku rahaline neutraalsus, kellele delegeeriti selgitusülesanded; b) välditakse bilansihalduritele, reguleerimisteenuse osutajatele ja põhivõrguettevõtjatele antavate

stiimulite moonutamist või negatiivseid stiimuleid; c) innustatakse bilansihaldureid püüdma tagada tasakaalu või aitama taastada süsteemi tasakaalu; d) välditakse olukorda, kus bilansihalduritele ja reguleerimisteenuse osutajatele määratakse rahalisi karistusi põhivõrguettevõtja nõutud meetmete võtmise tõttu; e) vähendatakse põhivõrguettevõtjate soovi peatada turupõhist tegevust, välja arvatud ainult rangelt vajalikel juhtudel, ning innustatakse neid võimalikult kiiresti taastama turupõhist tegevust; f) innustatakse reguleerimisteenuse osutajaid pakkuma teenuseid võrke ühendavale põhivõrguettevõtjale, kes aitab taastada süsteemi tavatalitlust;

ESITAB JÄRGMISE ETTEPANEKU EESTI TURUPÕHISE TEGEVUSE PEATAMISE JA TAASTAMISE EESKIRJA VASTUVÕTMISEKS.

Artikkel 1 **Reguleerimisese ja kohaldamisala**

1. See dokument on ettepanek selleks, et võtta vastu:
 - a) põhimõtted, mida põhivõrguettevõtja peab järgima, kui ilmneb vajadus peatada ajutiselt üks või mitu turupõhist tegevust määruse 2017/2196 artikli 35 kohaselt;
 - b) bilansiselgituse ning reguleerimisvõimsuse ja reguleerimisenergia bilansiselgituse eeskirjad, mida kohaldatakse selliste bilansiperioodide suhtes, mille jooksul turupõhine tegevus oli peatatud, määruse 2017/2196 artikli 39 kohaselt.
2. Ettepanek tuleb esitada heakskiitmiseks määruse 2017/2196 artikli 4 lõike 3 kohaselt.

Artikkel 2 **Mõisted**

1. Selle eeskirja tähenduses on siin kasutatud mõistetel määruse 2017/2195 artiklis 3, komisjoni määruse (EL) 2017/1485 (millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueeskiri; edaspidi: määrus 2017/1485) artiklis 3, komisjoni määruse (EL) 2017/2195 (millega kehtestatakse elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri; edaspidi: määrus 2017/2195) artiklis 2 ja komisjoni määruse (EL) 2015/1222 (millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised; edaspidi: määrus 2015/1222) artiklis 2 määratletud tähendus.
2. Kui kontekstist ei tulene teisiti, siis on käesolevas eeskirjas kasutatud mõistetel järgmine tähendus:
 - a) ainsuses kasutatud sõnad hõlmavad mitmust ja vastupidi;
 - b) sisukord, pealkirjad ja näited täidavad üksnes selguse eesmärki ning need ei mõjuta eeskirja tõlgendamist;
 - c) viited õigusaktidele, määrustele, direktiividele, korraldustele, aktidele, seadustikele või muudele regulatiivsetele normidele hõlmavad selliste kehtivate normide muudatusi, pikendamisi või korduvjõustamisi.

Artikkel 3 **Tegevus ülekandesüsteemi kustunud seisundi korral**

1. Määruse 2017/1485 artikli 18 lõike 4 kohaselt on ülekandesüsteem kustunud seisundis kui asjaomase põhivõrguettevõtja juhtimispiirkonnas on tarbimise vähenemine üle 50% ja/või kui asjaomase põhivõrguettevõtja juhtimispiirkonnas on toimunud pinge täielik kadumine vähemalt kolm minutit, mis on põhjustanud taastamisplaani kasutuselevõtu.
2. Juhul kui Eesti ülekandesüsteem on kustunud seisundis informeerib Elering sellest Eleringi juhtimispiirkonnas tegutsevaid määratud elektriturukorraldajaid ja palub nendel käivitada Eleringi juhtimispiirkonnas elektrituru varumehhanismi.

3. Elektrituru varumehhanismi kasutamine lõpetatakse kui Eesti ülekandesüsteem on jõudnud kustunud seisundist vähemalt hädaseisundisse.

Artikkel 4

Piirkonnaülese võimsuse tagamise peatamine

1. Määruse 2017/2196 artikli 35 lõike 2 punkti a kohaselt võib põhivõrguettevõtja ajutiselt peatada piirkonnaülese võimsuse tagamise võimsuse jaotamiseks vastavate pakkumispriirkondade piiridel iga turuajahüaku kohta, kui ülekandesüsteemis ei suudeta eeldatavalt taastada tava- või häireseisundit.
2. Elering ei peata piirkonnaülese võimsuse tagamist määruse 2017/2196 artikli 35 lõike 2 punkti a kohaselt.
3. Määruse 2017/2196 artikli 35 lõikes 1 toodud tingimuste ilmnemisel vähendab Elering piirkonnaülest võimsust seoses ühtse järgmise päeva turu mehhanismi ja ühtse päevasisese turu mehhanismiga Eesti pakkumispriirkonna piiril komisjoni määruse (EL) 2015/1222 artikli 26 lõike 3 kohaselt.

Artikkel 5

Reguleerimisvõimsuse ja reguleerimisenergia pakkumuste peatamine

1. Määruse 2017/2196 artikli 35 lõike 2 punkti b kohaselt võib põhivõrguettevõtja ajutiselt peatada reguleerimisteenuse osutaja poolsed reguleerimisvõimsuse ja reguleerimisenergia pakkumused.
2. Elering ei peata reguleerimisteenuse osutaja poolseid reguleerimisvõimsuse ja reguleerimisenergia pakkumusi määruse 2017/2196 artikli 35 lõike 2 punkti b kohaselt.
3. Määruse 2017/2196 artikli 35 lõikes 1 toodud tingimuste ilmnemisel võidakse Eesti pakkumispriirkonnas esitatud reguleerimisenergia pakkumused kuulutada talitluskindlusest tuleneva piirangu tõttu teistele põhivõrguettevõtjatele mittekättesaadavaks komisjoni määruse (EL) 2017/2195 artikli 29 lõike 14 kohaselt.
4. Kui reguleerimisteenuse osutajad ei saa neist sõltumatutel põhjustel esitada reguleerimisvõimsuse ja reguleerimisenergia pakkumusi, on tagajärjed toodud reguleerimisteenuse osutajaid käsitlevates tingimustes komisjoni määruse (EL) 2017/2195 artikli 18 lõike 5 punkti k kohaselt.
5. Määruse 2017/2196 artikli 35 lõikes 1 toodud tingimuste ilmnemisel, kui reguleerimisteenuse osutajad ei saa Eleringile esitatud reguleerimisvõimsuse ja reguleerimisenergia pakkumusi neist sõltumatutel põhjustel muuta ega neid tagasi võtta, ei pea Elering neid pakkumusi siduvaks ega võta reguleerimisteenuse osutajat pakkumuste rakendamata eest vastutusele.

Artikkel 6

Bilansihalduripoolse tasakaalustatud saldo tagamise peatamine järgmise päeva turu ajavahemiku lõpus

1. Määruse 2017/2196 artikli 35 lõike 2 punkti c kohaselt võib põhivõrguettevõtja ajutiselt peatada bilansihalduripoolse tasakaalustatud saldo tagamise järgmise päeva turu ajavahemiku lõpus, kui see on tasakaalustamisega seotud tingimuste kohaselt nõutav.
2. Elering ei nõua komisjoni määruse (EL) 2017/2195 artikli 18 kohaselt välja töötatud tasakaalustamistingimuste alusel bilansihalduripoolset tasakaalustatud saldo tagamist järgmise päeva turu ajavahemiku lõpus.

Artikkel 7

Bilansihalduri saldosalude muudatuste tegemise peatamine

1. Määruse 2017/2196 artikli 35 lõike 2 punkti d kohaselt võib põhivõrguettevõtja ajutiselt peatada bilansihalduri saldosalude muudatuste tegemise.

2. Elering ei nõua komisjoni määruse (EL) 2017/2195 artikli 18 kohaselt välja töötatud tasakaalustamistingimuste alusel bilansihalduri saldost muudatuste tegemist järgmise päeva turu ajavahemiku lõpus.

Artikkel 8

Graafikute esitamise peatamine

1. Määruse 2017/2196 artikli 35 lõike 2 punkti e kohaselt võib põhivõrguettevõtja ajutiselt peatada komisjoni määruse (EL) 2017/1485 artikli 111 lõiget 1 ja 2 osutatud graafikute esitamise.
2. Elering ei peata komisjoni määruse (EL) 2017/1485 artikli 111 lõiget 1 ja 2 osutatud graafikute esitamist määruse 2017/2196 artikli 35 lõike 2 punkti e kohaselt.
3. Kui bilansihaldurid ei suuda neist sõltumatutel põhjustel esitada määruse (EL) 2017/1485 artikli 111 lõiget 1 ja 2 osutatud graafikuid, on tagajärjed toodud reguleerimisteenuse osutajaid käsitlevates tingimustes komisjoni määruse (EL) 2017/2195 artikli 18 lõike 5 punkti k kohaselt.

Artikkel 9

Muude asjaomaste turupõhiste toimingute peatamine

1. Määruse 2017/2196 artikli 35 lõike 2 punkti f kohaselt võib põhivõrguettevõtja ajutiselt peatada muud asjaomased turupõhised toimingud, mille peatamist peetakse vajalikuks süsteemi talitluse säilitamiseks ja/või taastamiseks.
2. Elering ei ole tuvastanud muid asjaomaseid turupõhiseid toiminguid, mille peatamist peetakse vajalikuks süsteemi talitluse säilitamiseks ja/või taastamiseks.

Artikkel 10

Eeskiri bilansiselgituse kohta turupõhise tegevuse peatamisel

1. Elering ei peata turupõhist tegevust. Seega ei kohaldata määruse 2017/2196 artiklit 36 ja bilansiselgituse ning reguleerimisvõimsuse ja reguleerimisenergia bilansiselgituse eeskirju.
2. Kui Elering ei saa puuduva või ebausaldusväärse võrdlushinna tõttu arvutada konkreetse bilansiperioodi eabilansi hindu, kasutab Elering selle bilansiperioodi jaoks Soome järgmise päeva elektribörsi hindu. Kui Soome järgmise päeva turu hind osutub ebausaldusväärseks või jääb samuti esitamata, kasutab Elering Eesti pakkumispiirkonna nädala (seitsme päeva) keskmist järgmise päeva elektribörsi hindu alates perioodist, mil sündmus toimus.
3. Elering võtab arvesse, et eabilansi hinna puhul välditakse olukorda, kus bilansihalduritele ja reguleerimisteenuse osutajatele määratakse rahalisi karistusi Eleringi nõutud meetmete võtmise tõttu või muul nendest sõltumatul põhjusel. Muus osas kehtivad bilansiselgituse kohta samad nõuded, mis bilansiselgituse eeskirjas tavatalitluse ajal.

Artikkel 11

Rakendamine

1. Elering rakendab seda eeskirja hiljemalt 12 (kaksteist) kuud pärast seda, kui Eesti pädev reguleeriv asutus on eeskirja heaks kiitnud.

Artikkel 12

Keel

1. Eeskirja originaalkeel on inglise keel. Kui Elering peab eeskirja tõlkima oma riigi keelde ning Eleringi poolt määruse 2017/2196 artikli 36 alusel avaldatud ingliskeelse eeskirja ja teise keelde tõlgitud eeskirja vahel esineb erinevusi, esitab Elering vastava riigi reguleerivale asutusele eeskirja ajakohastatud tõlke selle riigi õigusaktide kohaselt.